

Baltijas Semkopis.

Matija: par gadu 2 r. p. puša, 1 r. 10 l. p. 3 meit. 60 l. ar pees-
fubidānu par pānu 2 r. 60 l. 1 r. 40 l. 90 l.; Selgavā ar pee-
neschanu 2 r. 30 l. par gadu. — Apsteleschanas weeras:
Selgavā: per redakcijas, Putas l. ar. bodē, Klein l. p. rēķinā;
Rīga: Kapitān l. ar. bodē, leclā Kalewēla, Nr. 4, G. Windmana
l. bodē, Peterb. p. rēķinā, Kalkweela Nr. 18 senāā brāhlu Būch,
tagad Būch l. ar. bodē, Kalkweela; un Kurau l. grabm, bodē per Schal-
wahrtem Nr. 59; P. a. s. l. ar. per abtefera Gūrē l.; K. u. l. d. i. g. a. Wees

2. gada-gabjums.

berna mānu grabm, bodē un per teefas-ff. Schestl l.; Baltija:
per Simsen l.; Dabelē; per kopmana Davidowst l.; Zeb f. s.
(Wenden) per Blabm l.; P. a. m. e. r. d. Tien l. grabmā bodē;
Baltā: Rudolf l. ar. bodē; K. u. l. e. n. e. l. W. l. d. n. a. l. ar. bodē; P. e. e.
p. a. j. a. V. a. m. ar. bodē; P. i. l. t. e. n. e. l. per p. l. s. e. b. t. a. s. m. e. a. l. a. 3. S. u. s. h.
W. e. p. m. u. z. e. per J. u. p. e. l. t. e. n. a. P. o. g. e. l. S. l. u. d. i. n. a. j. u. m. u. s. 6. l. a. p. p. a. r. r. i. n.
d. i. a. u. , w. a. r. n. e. d. o. d. w. i. s. ā. s. c. h. i. n. i. s. w. e. e. t. ā. , A. e. b. a. t. i. j. ā. s. a. d. r. e. s. t. e. : B. a. i.
S. e. m. k. o. p. i. s. r. e. d. a. k. t. i. j. a. S. e. l. g. a. w. ā. " (K. a. t. o. t. u. e. s. t. a. , N. r. 2.)

N° 25.

Selgavā, Peektdeena, 25. junijā.

1876.

Rahditajs: Laukfaimneeziba: Rahds wahrds pahr lopu kopschanu un pahr lopu
pehznahkamibas ihpafchibahm it fewischki. — Esis. — Wahras: Kartupeku lassti. —
Wis pahriga daka: Gaisa. (Lurbinajums.) — Is manahm teatera atminahm.
II. Wikum Klegers. (Beljums.) III. Piraru rofite Wilandē. — Wehtule is Semgales
treknaka angaba'o. — S. l. a. s. : Is eefshemes. — Muhfu waloda. — Sibirijas
mehrds jeb leefas-febrja (Milzbrand). — A. b. i. l. d. e. s. — S. l. u. d. i. n. a. j. u. m. i.

Laukfaimneeziba.

Rahds wahrds pahr lopu-kopschanu un pahr lopu pehznahkamibas ihpafchibahm it fewischki.

Holandija, Anglija, Schweizarija un zitās semēs, ir zilweks
pee mahjas-lopeem zaur ne-apnisdameem publineem un dšlu
lopu dabas pasihfchanu gan drihs netizamus auglus safneedsis.
Zeru, ka zeen. lasitaji wehl nebuhs peemirsufchi to suojumu
muhfu laikrakstos par kahdu okzionu Anglija, kur daschs gows-
lops ir tizis pahrdots — ja nemaldos — par 6000 rubteem;
schee lopi peedereja pee galas lopu schkiras no Schartoma fugas,
pahr kuru sentehwu semkopibas literaturai ir sinams, ka tee ir
fwehrufchi ne dauds wairaf par muhfu tagadejeem — Baltijas
lopeem un til pa leelakai dakai zaur mineteem nolihgumeem zil-
weks ir safneedsis to, ka daschi lopi no Schartoma fugas tagad
fwer lihds 75 pudi, kas buhs wismasal 5 reis til dauds zil
muhfu, proti Baltijas tagadejee labakee lopi fwer. Ar no lopeem,
kas pee peena lopu schkiras peeder, mehds waram usrahdit peemeh-
rus, ka Holandija un zitur, kas tur dod 4000 un wairaf kwar-
tus peena par gadu.

Peeweesti peemehri gan dascham no zeen. lasitajeem, kam nelad
naw laimejees minetos lopus pascham redset, isklaufisees ka teika,
bet mehds waram sawus teikumus ar tihru firds apsinaschanu par
pateeseem atsiht un katrie, kas ir bijis Ahsemes un tureenes
lopu audsinatumas apskatijis, tos par tahdeem apstiprinahs.

Muhfu semkopji leel gan drihs wifu sawu zeribu us lauku, un
us lopu kopschanas pahrlabofchanu warbuht ne mas nedomatu,
ja teem mehflu newajadsetu, un teescham, zil gan ir Baltija
semkopju, kas no saweem lopineem leelaku naudas grafi panah?
Leelaka daka no wineem tur lopus til mehflu un pa dakai sawu
mahjas, jeb ari faimneezibas waijadfibu pehz ar noscheloschanu
mums jafaka, ka teescham leelaka daka. Domaju, ka nemaldis-
chos teildams, ka daschs labs no muhfu zeen. semkopjeem sawus
lopinus ir wairaf reises usskatijis ka nepezeeschamu launumu,
kas tam labakas lauka-auglu isdoschanahs deht jatur.

Kamehr muhfu semkopji til glehwi us lopu kopschanu noskati-
sees, ka lihds schim, tamehr no tahs us leelakeem augleem gruhiti
zeret. Muhfu lopini us wifu wihsi teek us to fliktako kopti un
tureti, ne reti mehds redsam lopus, kas ta nowahrtufchi, ka ne
spalwas krahfas newar pasiht, lai gan katram no mums ir labi
sinams, ka kad ilgaku laiku ne-efam pirti bijufchi, juhtamees
femi neweselus un pat fahrgstam; ne reti mehds dšrdam faimnee-
fus waj ari faimneezes issauzamees: „tas seens fapelejis,
tas aitahm un firgeem neder, lai tas paleel gowihm!“ Ka-
pehz tad tu pats ne-ehd fapelejuschu maisi u. t. j. pr. Zeb waj

tu domā, ka lopinsch ir dšhwneeks, kam weena alga, ko tam
preekschā neleek? Nē, winsch ari stahw sem sinameem dabas liku-
meem, kuras ispildot lopinsch, tā pat kā zilweks, juhtahs femi
schirgtu un weselu, un til pehz tam, ka schee likumi teek peepil-
diti, winsch atmaksa sawa kopeja publinus. Kad gowis met te-
tus, wahrgst, waj ar pa wifam nonihst, tad ne reti daschs labs
Deewam schehl wehl tiz, ka ragana burwis waj ar kahds zits
kauns zilweks to padarijis un ne eedomatees newar, ka waide-
neeks schini leeta ir winsch pats, proti lopina kopejs. Ne reti
mehds fastopam faimneezibas, kur faimneeks par lopeem ne
mas neruhpejahs, kur faimneezei leekahs weena alga buht, kahds
pulkā augtu tehws, waj mas waj leels, waj brangs waj flikts,
waj wahjich waj wesels, un par to, kahdi rodahs teleni:
waj tee peepilda faimneezibas waijadfibas (tas ir: waj tee
ir peena waj galas lopi, kas — ka wehlaki redsesim — pa lee-
lakai dakai no mahtes un tehwa atlez), warbuht wehl nebuhs
ne fapnojusi. Kadeht tad dahrsneeks sawus auglu koinus ne-
potē ar kahdu fliktu sorti — tak laikam tadeht, ka lai augti ne-
buhtu flikti; tāpat ari flikta gows, ja ta ar fliktu wehri pahrota,
ne kad nedod labu dihgli un ja abi pirmee buhtu bijufchi labi, bet
pehdigais flikti audsets, tad ari tas tāpat, ka labs koinusch flikta
semē stahdits un flikti kopts, darihs sawam kopejam mas preeka.
Ja, mihtas faimneezes, juhsu draudsene un eenaidneeze, proti
dabas mahte, ir wifu gudri, ja, toti gudri eetaisijuse, kas juhs
gribat ar wifu draudfiba dšhwot, no winas aplaimotas flahht,
jums wajaga mahzitees winas gudribas isdibinat; dabas mahte
ir bahrgs teefnesis sawam nezeenitajam winas nesapratejam.
Par peemehru gotinas, kad tahs ir barotas ar fapelejuschu fliktu
feenu u. t. j. pr. telini fahrgst, nonihst, kad faimneezes neware-
damas sawu lahrumu waldit, telineem atrauj pirmpeenu jeb ari
teem dod no ta til kahdu masuminu, kas — ka ismehginajumi
peerahda — preeksch telenu weselibas ir nepezeeschams.

(Euzymal wehl.)

Esis.

Esī gan katre pasihst, bet wina dšhme un darbi tilai retam
buhs pasihstami, un tomehr winsch stahw tai nelabā slawā, ka esot
loti flahdigs kustonis un tamdeht isnihzinajams. Tā tad ari winsch,
kur to til atrod, bej schehlastibas top mozits, ar funeem rihdits, pel-
dinats un beigās us neschehligako wihsi nosists.

Katrie puika, zaur pee-augufcho nesinaschanu un ne-ispri-
fchanu paslubinats, usluhko par sawu pilnu teefibu, ar scho
kustoni pehz sawahm domahm un eegribas darit ka patihk, jo
esis ehdot falatus, beetes, burkanus, ahbotus un zitus dahrsa-
auglus un derigas sehklas, zaur ko sinams flahde noteek; bet
pee wifa ta nau ne weena wahrda taisniba.

Zaur ismehginaschanu un ehdinaschanu ir peenahkts, ka esis
tilai no kustoneem usturahs, kas semes- un mescha-faimneezibai
loti flahdigi. Schim kustonim ir tilai weens eenaidneeks, kas
winu war pahrspeht, tas ir: nakts-puhze, kura ar saweem ga-
reem, ar spalwu apaugufcheem nageem, zaur sareem zauri le-

un wina nonahwe. Pee scha dabiga eenaidneeka ir nu ari —
kà jau fazju — zilwels peebeedrojees un wina pawairofcha-
nos un eeweeefchanos kà un kur eespehams, flausch. Pehz da-
bas un zilwezes likumeem ir jau nepareisi, kad pat kahdu kuf-
stoni moza, kas pehz zilweku sapraschanas ne preefch kam ne-
deretu — kà tas daudstreif us semehm ne ween no behrneem
bet ari no pee-augufcheem top darits, bet zil dauds nelee-
tigaki un pascheem par flahdi nau, esi mojit, kas lauffaimnee-
zibai til dauds labuma atnefs!

Escha bariba ir: schurkas, peles, falkfchi, tschuhflas, war-
des, bet ihpaschi winsch mihl wifadus tahrpus un mihsflopus
kà: muschas, fnischlus, waboles, wifadus kahpostu tahrpus,
fleelas, sehnu tahrpus zc. pat ari tee willotee tahrpi (faules-
funischi), kurus beidsamos tikai dsgefuses ehd, top no wina is-
flausli.

Gewehrojams, ir, ka esim tahs gistigakàs tschuhflas, un
Spaneeschu muschas (spanische Fliegen) ehdot, jeb ari kad
winsch no odes teel durts — ne ka nestlahde.

Kà redsams, ari esis ir loti derigs kufstonis; wifa flahde,
ko winsch padara, pastahw eefsch tam, ka winsch jaunus put-
nius, kas us semi ligdas isperinati un ari nokrituschu aug-
lus — ehd, bet schi flahde top diwlahrtigi zaur wina jautro
medifchanu atlihdinata.

Kas weenu escha pahri dahrsà tur, tas pateesi few dauds
darba un puhlina atweeglos. Nakti, kad wifs klusu, tad esis
uffahf sawu medifchanu us wiseem dahrsam flahdigeem lukai-
neem, tahrpeem un ziteem kufstoneem. Scho jakti winsch dsen
lihd, oktobera beigahm. Kad wif kufstoni fahf nosust un jau
aukfts paleef, tad winsch ismelle few atstatu weetu, fataifa no
fuhnahm, koka lapahm un sahles fultu ligdu un tad faritina-
jees pahrgul 4 lihd 5 mehneschu; wina afins-filtums pama-
finajahs eefsch schi laika us 0 grahda, elposchana naw nema
manama; tà winsch nu gul, lihd pawafaris atnahzis un gabju-
putni no filtahm semehm pahrzeojuschi, tad fahlahs atkal preefch
wina jauna dsihwe un darboschanahs.

Esim ir katru gadu 5 lihd 6 behrnu; bet lihd, seemas
gulai tee wehl nau pilnigi isaugufchi, tamdeht ari dauds no wi-
neem, newaredami aukstumu pahrzeest — nosalft.

Esi war ahtri rahmu padarit un kas wina dahrsà tur un
ihpaschi par wina gahda un ruhpejahs, tam winsch pee wahrda
faukts — tuhlin klausa. Kad preefch seemas gulas naw wais
dahrsà preefch wina pahrtika, tad esim war galas atleekas
un ari ar taukeem aptaisitus dahrsa auglus preefch ehfchanas
dot.)

Zai esis ari dahrsà sawu seemas-gulu eenemtu, tad winam
wajaga eespehchanu dot, preefch seemas midfcha fataifschanas
waj nu zaur to, ka fuhnahs jeb ari wairak tschupinas seena
noleef un ar lokoem aptravj un pahr teem falmu-juntinu uf-
leef, lai aukstums un leetus nepeeteef. Gelfch schim tschu-
pahm esis istaifa wairak gangus, fataifa few ligdu un pah-
gul tur pa seemu.

Pawafari winsch ir atkal tas mendfchigakais medineeks us
nederigu un flahdeem flahdigu kufstonu baru. Pee schahdas
kopfchanas un fargafchanas winsch ari jo drihsal eewairofees
un tad ari jo leelaku labumu sawam labdaritajam un farga-
tajam atnefs.

Apzeetinats esis drihs aif fehrahm nomirft.

Amnos, ka behns buddams kahdu escha familiju ilgu laiku ar faldu peenu
mittinaju. Wiju atrabis ligdu abholina laula; mahs, tolfam no phahwe-
jeem itrauzeta, bija aifbehgufe un mafinee — wehl it ar mihsfiteem farifcheem,
kà mast fwenischi, bija bes mahtes, bes pahhga. Nu es usachmos mahtra
rubpes un baraju sawus mafos draugus tur pat us lauka ar faldu peenu.
Katru reis, kad traugian pee ligdas notika, tee tublit bija klacht un dsobra ta
iffahpufchi; fahwabs ari rokà went un daschu brihdi tee pat us jautrahm speh-
lehr eelaidabs. Draudfiba un mihsfiba mufku starwà auga deenu no deenas;
wehl es gereju, ta mahs reis amahs. De usnahza preefchi leels seenus; fja
libdi ribiam. Pee ligdas peenu aifnesdams es aif fchebluma fahlu raudat-
mant mafinee bija wif kopà fahhdufchi un aif aukstuma un flajuma nomiru-
fchi! Kahdu deenu wehlaft gar to weetu gawam redans, derougu leelu' eff pee ne-
dsihweem mafineem. Mahtes mihsfiba nerimstahs! G. W.

Beigàs man wehl tikai jawehsejahs, ka semkopji wairak, ne
kà lihd schim scho maso kufstoni eewehrotu. G. W.

Wahrpas.

Kartupelu laksti ir kreetna lopu bariba, bet ar teem ir lopi
ar sinu jabaro. It saki, til ko lausti, sakapati un ar milteem uhdeni
fajaukti, der zuhlahm par labu baribu, bet falauti un kahdu laiku
stahwedami farwihkufchi, tee ir zuhku mehris, tà pat kà rutku la-
pas. Kad kartupelu laksti ir lausti, tad tee tuhda! jafakapà un uh-
deni eewehrtijatur, tad ar tahm war kaut kurà brihdi ne ween zuh-
kas ehdinat, bet ari zitus lopus. Isschahweti un iskalteti tee der
par toti derigu baribu seemas-laità goms-lopeem, ihpaschi flau-
zamahm gomim. Tadeht nau ekonomigi, kad kartupelus nemot,
lakstus faweesch gubàs, un pehz eewed laidaros preefch famih-
fchanas. Deeweris.

Wisfabriga data.

Gais.

(No A. Spunde.)
(Stat. Nr. 24.)

Oglu-flahbums. Katra sata lapa us lauka jeb pee koka
fuhz, kamehr faule spihd, scho gahsu is gaisa. Tas ir preefch
stahdu dsihwes til pat wajadsigs, ka flahbellis preefch ku-
stoneem. Kad gaisam wais oglu-flahbuma nebuhtu, tad beig-
tos wifa stahdu dsihwe un seme buhtu kà kahds isdedis tulf-
nessi. Schis gahsus ir tadeht aridfan gaufchi wajadsiga gaisa
data.

Tatschu ir oglu-flahbums gifte preefch kufstoneem. Tadeht
atrodahs tas ari til mas ween gaisà. Buhtu winas wairak
kà tagad, tad newaretu kufstoni ar wina tagadeju meefas eerikti
gaisu ne mas bes flahdes pee sawas wefelibas ee-elpot. Do
eewehrojama! peemehru schini leeta mums dahwina bihsstama
nahwes eeleja us Jawa (Dschahwa) falas, kurà oglu-flahbums
pa nestaitamahm fchirbahm bes miteschanas is semes ispluhst.
Kahds no tur bijuscheem raksta par scho eeleju tà: Mehš pa-
nehmahm pahra funu un dauds wifli libditi, lai waretu ar
scheem kufstoneem daschadas ismehginaschanas darit. No kalna
nokahpufcheem bija mums wehl kahdu 10 minutu gar lejas
malu ko libst, fur mehš weenumehr pee koku sareem turejamees.
Tikai kahdu aif no eelejas attastu fajuahm stipru, reebigu un nosma-
zinadamu twaitu kas tomehr nosuda, tiklihd ka pee paschas ma-
las nonahzahm. Gelejai isleekahs wisaplahrt weena werste
buht, tas ir apafsch, kà kahda mulda un war 30 lihd 35 peh-
das dsifsch buht; dibens ir gluschi libdsens; ne fur naw dsih-
wiba manama; fchur un tur ir leeli akmeni redsami; un wifa
eeleja ir ar zilweku, lihgeru, kuitu, breeschu, pahwu, un daschu
gitu putnu fauleem nollahra. Kaut kahdu gaisa, uslahpdamu
twaitu jeb femischa zauruma semè mehš neredsejahm. Tika
padoms dots, eeleja paschà nokahpt, kas tomehr nebija til
weegli isdarams, tadeht, ka til weens neweetigs solis peetiftu,
muhš no schahs pasfaules zità pahzelt. Dsilaki, kà 18 pehdu
no dibena mehš ne-usdrofchinajamees nokahpt. Schi gan ne
kahdu grubtumu pee atpuhtas wilschanas nemanijahm, bet
reebiga smaka muhs breesmigi apgeuhtinaja, Tika weens funs
pee kahdas 3 afes garas fahrtis peefsets un eeleja nolaisft.
Pulksteni mums bija rokàs un pehz 14 sekundehm krita funs
jau us fahneem un nekustinaja wais ne weena lohjekta, tomehr
elpoja, tas wehl 18 minutes ilgi. Mehš nu nolaidahm otru
funi pakata, kas lihd tai weetai nosfrehja, fur pirmais guleja;

tè tas stahweja flusu un pakrita pehz 10 minutehm gar semi, bes ka tas buhtu raustijees; schis wehl 7 minutes ilgi elpoja. Nu prowajahm ar wistahm; pirma nobeidjahs jau pehz puf minutes, otra bij jau nost, eekam ta dibenu atfreedsa. Mums taifni preti pee leela almina atrodahs kahda zilwela skelets; schis zilwels bija nosmazis us sahneem guledams, labo roku apafsch galwas palizis; saule bija winu laulus til baltus nobalinajuse; la tee ka elwu-lauls laistijahs. — Wehl daudf tahdu weetu us semes atrodahs; kur oglu-slahbums is semes iszelahs, ta par peemehru pee Neapeles pilsehtas, ta fauktà sunu-alà, pee Laaker-esera. — Koblenzes aprinki — Piemontè u. d. s. — Bet ne weenà no schahm weetahm ne-atrodahs til daudf oglu-slahbuma sakrahjees, ka pirmal peemineta nahwes eeleja. Schinis wehdigi peeminetàs alàs sakrahjahs tas, kad daudf, tad kahdu wehdig met semes wirsù, kadeht schahs ari til masakeem kustoneem ir slahdigas un funeem, kuri purnu wairaf pee semes tura, kad nu kustoneem oglu-slahbuma newajaga, tad newar stahdi nebuht bes ta istift. Lai nu stahdeem buhtu eespehjam, oglu-slahbumu is gaisa, kurà tas til masàmehrà atrodahs, til daudf sadabut, zil teem pehz winu pagehreschanahm ir wajadfigs, tad ir teem daudf sarainahs platahs lapas pasneegtas. Lapu wirsù atrodahs neskaitami zaurumini jeb mutites, kuras bes miteschanas strahda, oglu-slahbo gahsu no gaisa atschirt un tad eesuhlt. Tahs daudf miljonu lapas; kuras pee latra loka atrodahs un zaur wehju-straumehm weenumehr atjaunotais gais, dod augoscham stahdam eespehshanu, is tahda gaisa, kahds preeksch zifu dshwu radijumu un kustona meesas buhschanas tas derigakais, ari sawas wajadfibas bagatigà mehrà smeltees. Nu mums ari top saprotams, kadeht koks, kurem lapas drihs pehz winu isplauschanas atmentas, firgft un daschreis pa wisam nokalst. Weenà paschà loka lapà atrodahs daudfreis lihdi 400 tuhlfstoschu zaurumini un ka aprehkinats, tad ir leelam osolam lihdi 7 miljonu lapu; us tahdu wihst leek tas 2800 miljonu zaurumineem jeb mutitehm weenumehr strahdat un oglu-slahbuma is gaisa eesuhlt. Zaur scho nemitedamos loka-lapu strahdashanu zelahs pa datai tas, ka apafschejàs gaisa kahrtàs masaf oglu-slahbuma atrodahs, ka augoschajàs.

Uhdenswairi gaisa naw pee dshwibahs ustureschanas wirs semes ne mas masak wajadfigi. Augoschs stahds pastahw lihdi diwi treschdalahm wisà sawà swarà no uhdena un schis uhdens pazelahs neredsamòs twaifòs bes miteschanahs no stahdu lapahm gaisa.

Buhtu nu gais pilnigi faufs jeb bes uhdenstwaileem, tad isgaisinatu foku lapas uhdeni daudf ahtraki, ne ka safnes to eespehtu atjaunot. Lapas zaur to aikal drihs nowihtu un wisam stahdam buhtu jastigft un janokalst.

Tapat pastahw ari dshwa kustona meesas pa leelakai datai is uhdena. Zilwela, kas 154 mahrzinas smags, atrodahs 116 mahrzinas uhdena un til 38 mahrzinas zeetu weelu.

II. manahm teatra atminahm.

No Adolf Allunan.

H. Wilhelm Klegers.

(Stat. Nr. 24.)

„Manis pehz.“ Klegers meerigi apsolija un teatra wadons strehja preeku pilns us litografiju, sinas apgahdat, ka teatra wadishanai laimejees, ar Klegeri wehl us schahs deenas israhdishanu falihgt.

Walars usnahza, akteeri jaw bij gatami kostimòs gehrbu-schees, bet no Klegera wehl ne wehst. Te atminejahs, ka karalim til beidsamà zehleena ja-ijnahl un apmeerinajahs.

Teatra nams bij ka peebahst pilns lauschu, wadons preeka pilns un israhdishana sahlahs. Bet kad Klegers lihdi trescha zeh-

leena beigahm wehl arweenu, nebija atnahzis, tad tam suhtija pakaf us restoraziju. Nezil ilgi, un tas bij braufschus slahb, bet „Al muhschigais!“ is wisu mutehm atstaneja, — Klegers bij pilns, ka muza.

Gardrobè eewests skrodelis winu tehpa karala drehbès un peedsehruschais karalis nopuhdamees un stenedams gaida us beidsamà zehleena eesahkumu, kamehr — aismeeg.

Pa to starpu sagatawojahs us slatuwes preeksch beidsamà zehleena. Skatuwes lahà pufè tila dimfleegfniga vakahvene nolikta, ar tumshu drahnu apsegta un farkans tronis preeksch karala wirsù nolikts. Tad paschu karali modinaja un aiskaramais usstrehja augschà. Kad Klegers lehneem fokeem isnahza, winsch apsehдахs us trona un meerigi wahrdu pehz wahrda runaja susleerim pakaf. Us reisi waloda winam top arweenu dedsigata, winsch iszelahs, aismirft, ka tronis nestahw us grihdas, un fluhp, kriht no papapenes gareniski gar semi un tronis winam wirsù. Te nu guleja warenais karalis pee semes, tronis tam mugurà! Zeescham deesgan jozigs tehls!

Publika sinams nu sahla breesmigi smettees un tahdu dumpi zelt, ka no tahlaf spehleschanas wairs ne domas newareja buht un aiskaramo wajadseja nolait.

Bes famanas teatra wadons strehja us slatuwes schurp un turp. „Apschelojatees Kleger.“ winsch kledsa „kahdeem wahrdeem lai Zuhst tagad pret publiku attaisnoju?“

„Kas tur ko apschelotees,“ Klegers iszehlees, meerigi atteija. „Leekat ween aiskaramo uswilkt, gan es pats attaisnoschos!“

Un pats nesinadams ko eesahlt, teatra wadons leek, issamisis, ka winsch ir, aiskaramo uswilkt un swarigeem karaliskeem fokeem nahf Klegers slatuwes preekschà. Publika swehts flufums walda un Klegers sahlt: „Lai eespehtu tahdà pekkè, ka schis meestinsch ir, preeksch tahdas publikas, ka schi ir, tahdu tomu, ka schi ir, spehlet, wajaga zilwekam trakam, waj peedsehruscham buht. Es no sawas pufes beidsamò tureju par prahtigako!“

Publika sahltuse tà dumpet, ka Klegers warejis buht laimigs, issprukt un wehl to paschu nakti aiszetot projam.

Waj winsch wehl reis scho „pekkè“ apmeklejis, to newaram tijet.

III. Piparu Kosite Wilande.

Zil ehrlschku pilns jaunà akteera zehsch, ar zil nepatilschanahm tam jazihnahs, kamehr winsch semi par ihstu akteeru drihstahs faukt, pret kahdu dumjibu, augsprahhibu un uspuhschanos winam jakaro, pirms winsch til tahlu tijis, publikai kreetnus mahkflas radijumus preekschà west, to wisu tilai akteers pats war sinat.

Katris eesahzeis usmeklè kahdu masu akteeru pulzinu, kas masos pilsehtians ar saweem israhdijumeem aplaimo un teem peebedrojahs. Schahdu pulzinu wadoni pastahw pa leelakai datai is zilwekeem bes firòs un juschanahm. Zaur meleem un krahpschanu wini sawus akteerus zaur tà nosaukteem „zilweku pahrdewejeem“ jeb „agenteem“ dabu schurp is Berlines, akteerim teel folita leela alga, ar winu top noslehgta tahda kontrakte, ka winsch ne us weenu, ne us otu pufi greestees newar un pilnigi wadona warà stahw, droschibas dehl winam eepreekschu top nauda dota un nu apschelojamais beigts. Lihdi winsch sawà jaunà weeta stahjees, wadons winam it weenteesigi saka: „Ah, mans zeenjamais lungs! Gauschi noscheloju, ka Zuhst par folito algu newaru wis paturet. Ja Zuhst buhseet meera ar pufi, wareet palikt. Ka redsu, agents manim par daudf no Zuhstu dahwanahm no Zuhstu eespehjas rakstijis, winsch Zuhst par daudf usflawejis. Ja, lungs, ka gribeet.“ Ko buhs akteerim eesahlt? Gepreekschu sanemto naudu nespehjatmalafat un preeksch pahrzelschanas us Berline truhlft ari naudas. Zapaleek. Schahdà wihst prot schee wadoni,

alias besgoſchi, few eegahdat par lehtu naudu labus spehkus, alias wehrgus.

Tahdâ nelaimigu wehrgu pulzinâ sahku ari es spert pirmos fotus us flaturwes. Ka es, kâ eefahzejs, tas pirmais biju, kas no fawa wadona tifa aprahpts, ir saprotams. Bet ko es toreis par to behdajos! Es dshwoju ween fawai mahkslai un zeeschi publejos, tai reis par kreetnu preesteri tapt. Samu brijwlaiku pawadiju akteeru starpâ un ar pukstoschu sirdi flausfjos us wina peedshwojumeem, karsti wehledamees, ari reis redset dabut til dauds semes gabalus, kâ mani wezakee kolegi. No wineem ari tiku us faweem zenteeneem pastubinats, jo daschs no wineem man bija teizis, ka es ne-efot bes dahwanahm, lai es tika kreetni publejotees us preekschu, gan ar laiku is manim kreetns akteers taptshot. Saprotams, ka tahdas usflaweschanas is isprateja mutes jaunelli waren pastubinaja un es garâ waj jau par it waren akteeru schkitos, kamehr neparedsot manim atgadijajs tahda nelaima, zaur kuru flaidri pasinu, ka wehl it neezigs akteers biju un ka man wehl dauds, loti dauds bij jamahjajs.

Mana pirmâ loma bij „Skolehns“ Gethes lugâ „Faust“ un noscheshlojamâ publika, kurai bij nolemts redset tos pirmos nelaimigos zilwekus, kuras es us flaturwes israhdiju, bij Wilandes publika. Gefahkumâ preeksch eefahzeja gahja warbuht deefgan labi, jo, kâ jaw peemineju, mani beedri mani ari drusku usflameja, bet es zaur to par dauds droschs un, kâ wehlaku israhdijs, akteeri paschi no manim par dauds leelas leetas sagaidija. —

Rupat bij israhdishana beigta un akteeri atkal pahrwehrtahs gardrobê is senlaiku bruneneekeem un semneekeem par muhsu laiku godigeem zilwekeem.

Wadishana bij nošpreeduse, otrâ deenâ israhdit Birch-Pfeiffer kundses luga „Biparu-Rositi,“ wahziski „das Pfeiffer-Rosel.“ Manim schi luga toreis pa wisam nepaschstama bija un taisnibu fakot, ari schodeen, pehz desmits gadeem, es mas ko no wina sinu, jo wina man zaur ihpaschu preeksch manim loti behdigu atgadijumu til reebiga tapa, ka es wehlak flaidri fargajos, wina dabut atkal reis redset. Muhsu reschifors, Adolf Rogalls, kreetns komiks un daudseem no maneem zeen. lasitajeem labi paschstams, sehdeja kahdâ garderobes stuhri un, kâ likahs, bij tizis strihdê ar kahdu akteeru. „Un es Zums saku,“ schis beidsamais dikti eefauzajs, ka es slims esmu un ne us kahdu wihsf newaru scho wezi spehlet!“ „Bet kas tad wina lai spehle?“ Rogalls meerigi waizaja. Dtris skatijajs apfahrt par wisu garderobi, kamehr mani, nelaimes putns, bijeeraudsijs. „Pag,“ winsch tad teiza, „tur Allunans, tam rihtâ lomas naw!“ Rogalls manim tuwojajs.

(Eurymak wehl.)

Webstule is Semgales trefnakâ apgabala.

Ja, par trefnu war faukt scho apgabalu. Tê ir slaltas mahjas ar brangeem kweeschu laukeem, glumahm gowihm un apakeem, leeleem sirgeem. Tê dshwo kreetni, godajami wihri, kas der ziteem par labu preekschshimi. Bet kâ wisur, tâ ari tē netruchst nitnu sahku starp kweeschu. Un, kur leeli kweeschu lauki, tur ir dauds kweeschu, un kur dauds kweeschu, tur ari dauds pelamu. Starpâ atronahs ari wihri, kas no daudssuma un leeluma ween runa, bet nau ne masuma turetaji; wihri, kas flaitot un ziteem stahstot, tuhltoschneeku weetas ween peemin, bet kureem nau ne weeneneeku kabatâ, pee kâ kertees, ja neslaita tos paleenetos. Schê ir wihri, kas us fawejo baschischanos; „Tu til dauds faleene, faki, kad spehfi atdot?“ — atbild: „Ej, ko par atdoschanu behdatees! labak behdajatees, kad buhs wisi apmahniti, kur tad dabuhs no jauna tapinat.“ Atrodahs wihri, kas, kad teem truhkums, no draudshbas pahrwerd, bet, kad teem labi klahjajs, tewi wairs nepaschfi un ar tawu labumu zitns godina; wihri, kas grib wismasako skabardsinu no tumaka ajs iswilt, bet balki fawâ azi tee nenomana. Schê ir dehli, kas nelaika mahtes truh-

dahm leel ilgaku laiku, ziteem par peedausischanu, stahwet wirs semes, tapehz ka neweens no wineem negrib behres isrihtot; ir dehli, kas preezajajs, ka tehws miris, un nu wairs nebuhs jadod tee 5 puhri kweeschu preeksch tehwa usturas, un kas jau eet mantu dalit, pirms nelaiķis wehl nau aprakts.

Gan zeen. lasitajs nepreezasees par tahdahm sinahm, bet — kur kweeschi, tur ari pelawas, kur pukes tur ari sahles.

Kad no Kursemes leelaka pilsehta pa labako leelzaku teescham us wakareem brauz — ja, us kureen tad? Weendauds us kureen, pa leelzaku brauzot war ari us juhrmali aisbraukt otru masaku tiltu. Kad pahrbrauz pahr weenu smuku tiltu, tad nonahku pee trefcha. Nis schi trefcha tilta upmalê ir ehka. Kâ scho ehku fauz? Weenalga faukfim par „bischu stropu.“ Salduma mihtotaji un naschki tam jeb tai newar garahm patilt, teem tur ja-ee-eet, un, ja ne wairak, palaisitees. Tâ isgahjuschâ rudeni biia tur eelidhis kahds wihrelis, kam bij jamana, ka „bischu stropâ“ nau bites, bet firfeni, jo no kabatas drihsf bija tam simts rubli ischsti. Gan firfeni wehlak eelika krahtinâ, bet kas fa-ehstis, tas fa-ehstis; tadehsk gudraki, schim „bischu stropam“ garahm eet, ne kâ eelischâ lihst, kamehr firfene no ta wehl nau isdshita.

Muhsu puses trefnumu ne ween pee semlojpeem war redset, bet ari pat pee nabadsineem. Isgahjuschâ seemâ nomira weens no muhsu ubageem. Mirejs bija atstahjis mantibas — 500 pahru auklu un 500 pahtagu.

Pirms flehdsu, peemineschu wehl kahdus eeradumus no muhsu widus. Lihka apdseedatajam pahrleek pahr plezeem nelaiķa radeneeki pahri zimdu, kamehr tas tos pahtarus tur. Kad pirmit minets nabadsinisch nebija zimdu atstahjis, ko apdseedatajam us plezeem list, tad tam uslika 5 pahri auklu un 5 pahtagas, ko pahtarneeks us kapeem brauzot apjoshahs jostas weetâ. Ir lihka nesaji dabuja auklas un pahtagas. — Noteek, ka pahtarneeks lihka lihdsibu lasidams, us plezeem usliktos zimdus nem nost un nelaiķa ihsteneeze tos atkal leel wirsû, un tas tâ eet til ilgi, kamehr pahitari fajuhl. Ziti tahdu zimdu lihshanu us plezeem tura par godu, ziti par kaunu; katram tai leetâ fawas domas. Preeksch gadeem atpakal, kad wehl wezalais kahsu rihtâ jaunu pahri mahjâs faderinaja, tam, jeb faderinatajam, tâ pat kâ us behrehm, par to laiku, kamehr tas fawu amatu idarija, uslika zimdu pahri us plezeem, bet tagad tahdi eeradumi sahlt sust. Dadshs.

Sinas.

Kursemes beedriba preeksch bischu-kopschanas 18. juniâ f. g. notureja — gubernas Pahrwaldes suhtnim flahst efot — fawu general-fapulzi, kura ar leelu balsu wairakumu iswehleja:

- 1) par beedribas presidentu: G. Matheru,
- 2) " " wize-presidentu: K. Grûnhofu,
- 3) " " mantas pahrluhku: D. Kronbergi un
- 4) " " rakstu wedeju: J. Böttcheri.

Jaun-iswehletee preekschneeki tuhlt usnehma fawus amatus un Pahrwaldes suhtnis usajzinaja wejos preekschneekus, Hain un Frock k. k., lai tee pehz minetas palates pawehles presidentam Matheram tuhlt us pehdahm nodod beedribas mantu. Tai deenâ jaunais presidents fanehma beedribas naudu, schnores-grahmatas un daschas zitas leetas; wisu inventaru fanehma wehlak. — Tâ tad nu strihdi reis ar to beidsahs, ka beedribas general-fapulze taisnibu patureja un — ne pehdas platumano fawahm reltehm ne-atstahdama — tos wihrus amatâ eezehla, ko ta jau senal preeksch tam bija iswehtejuše.

Is Widsemes. Esmu to apgabalu no Turaides lihds Bihrineem Pabascheem, tad lihds Limbascheem, Wez-Salazi un Waltenbergi (Mas-Salazi) tagad gruntigi apzetojis un wisâ schini kahdas 100 werstes garâ un 50 werstes platâ juhrmalas apgabala atradis, ka rudsi loti wahji un pa leelakai dakai isarti, — kweeschi

gluichi issatujchi un ahbolinsch të isgahjis, ka tik reti kur wehl kahds kuschlits manams, kas ari ir sehklas nespehjis segt. Tas pats ari dsirdanis no Ruhjenes apgabala. Semkopjeem tapehz tagad nemafas behdas un ruhpes, ka us nahkoschu seemu famus lobus ismitinat, bei rudsu salmeem un ahbolina. — Ar scha pafasara sehju waram lihds schim gan meerà buht, ta ir labi panahlfuse, jo pehz leela karstuma ap wafaras-swehtkeem lihst ari pa brihscham leetus. Ari apfola sahle — ihpaschi kur semafas weetas — labu pfauju; kaut tik labu seena-laifu sagaiditum! Ari krusa ir pee mums weetahm bijuse, un ihpaschi stipra ar auku un weefuli tai 3. junijà Aijaschds kahdeem fainneekem rudsus apkapaja un muischai kahdas puhweetas weza mescha gluichi nopstija.

J. Steinberg.

No Jelgawas. Us schejeenes Zahau sirgu-tirgu esot is paschas Kreewijas lihds 1000 sirgu bijuschu fuhititi, no kureem 400 jau zela pahrdoti. No teem 600 us Jelgawu fuhiteem sirgeem esot gandrihs wisi, bei ween 50, pahrdoti. Kursemes sirgu bijis lihds 600, no kureem tilai puse pahrdota. Ka redsam, tad Jelgwas sirgu-tirgs weenumehr peenemahs, tapehz ari buhtu firsnigi jawehlahs, ka pilsehtas waldiba gahdatu par peeklahjigahm statu-rumehm preeksch sirgu aplopschanas.

No Leel-Wirzawas. 20. junijà sch. g. pehrkons eespehra schejeenes Meikulu mahjas ehrbergi. Cesperschanas-laila, ka ari preeksch tam, leetus ne drusku nebija lihjis; isschuuschais ehrbergis, it ka faufs flals, ahtri nodega. Ehrbergi dsihwojis dreimanis kas no wijahm sawahm amata leetahm neneeka naw dabujis is uguna isglahbt.

—r.

No Annas-muischas (Zufuma aprinki). Pee muhsu basnijas atrodahs lihku lambaris, kura Annas- un Bruhnu-muischas dsimtlunga peederigees dufs. Schini lambari ir nakti no 16 us 17. maiju laupitaji, dselsu restes atplehsdami, zaur logu eelausufchees. Besdeemji uslausufchi weenu jahru (ta leelaka data no sahrkeem ir aisskrubweta), iszilajuschu lihkam rolas, zeredam kahdus selta gredsenus jeb roku sprahdies atrast, bet pee mirona ne ka nedabudami, atplehsufchi diwi sudraba plahstis, kas sahrka kahj- un galw'galà atrodahs un astoni sudraba nesamos rinkus. Ka leekahs, tad tee paschi laundaritaji gribejuschi tai nakti wehl zitu besdeewibu pastrahdat. J. mahju fainneeze bij mineta nakti, pulksten dimds, us sawahm mahjahm braukuse. Mescha widu fasneegdama, kas no Annas-muischas laukeem sahkdamees, leelzelam gar abahm pusehm lihds G. krogam aisseepjahs, wina redsejuse zetmalà wihru stahwam. Klacht peebraukufchai tas fweedis sirgam ar zepuri un swelpis, us to tad wehl diwi wihri is mescha islehsufchi. Par laimi sirgs nau wis fahnus fitees un grahwi eestrehjis, ka rasbaineeke to bij zerejuschi, bet taisni pa zetu projam dewees un ta teem bijis tulscha japaleef. Bruhnu-muischas dsimtlungs apsolijis 100 rubl. f. pateizibas algas tam, kas laupitajus skaidri peerahda.

No muhsu kaimineem ari newaru ne to preezigu pastahstit. 30. maijà sch. g., pulksten 10. no rihta, aissgahja Jaunpils Bahkimschu mahjas ar uguni. Tilai pirts, flehts un wehja dsirnas was, kas mahju fainneekam peedereja, atlikufchahs. No lam uguns zehlees, naw sinams. Isglahbts nau ne kas. Skahde lihds 3000 rubl. un warbuht wehl wairaf. Tad atkal 3. junijà nospehra pehrkons Annas-muischas Jaunsemju m. laidaru. Ehla bij no muhra, tapehz tik jumts ween nodedsis. Skahde aprehkinata us wairaf, ka 200 rubl. f. Burtmann.

No Dobeles skolotaju konferenzes preekschneeizibas mums peenahl schahds „issklaidrojums,” kuru usnemdami, mehš — eekam no redakcijas stahwokka sawas wisgaligas domas pahrscho leetu issakam — ari pirmam sinotajam atwehlam, no sawas puses, ja winsch to par wajadfigu tur, kas peenahlahs issajit, jo mums leekahs, ka ihstas skaidribas schè wehl trubhst. Minets „issklaidrojums” skan ta:

Schigada „Balt. Semk.” Nr. 4. nesa sawa skolas-nodala sawadu wehstijumu pahrs Dobeles 7. un 8. janwari notureto skolotaju sapulzi. Ka schis wehstijums bija it sawads, wareja ari no tam noprast, ka pehz ihfa laika mineta wehstijuma sarastitajam daschds Latweeschu laikrakkids „augstas laimes” atskaneja. Us ehrmigu wihsi mineta wehstijuma sarastitajis semwim scho „augsto laimi”, kuru zil sinams, wehl ne weens sinotajis lihds schim nebija panahjis, ispelnijees; jo tas par skolotajusapulzes ihsteno darboshanos (skat. Latw. Aw. Nr. 6. sch. g.) naw ne wahrda peeminejis, bet ka leekahs, us wisu wihsi zeen. Bertrama Kahrka k., kuru sapulze nebuht nau aisslahruse, gribedams aissstahwet, sapulzes godu publikas preekscha aisslahris.

Ahtraki nespehdama sapulzetees, mineta konferenze tagad tur par wajadfigu, schahdu issklaidrojumu dot un luhds „Balt. Semkopja” zeen. redakciju, to sawa lapà usnemt:

1) „Ais zitahm leetahm, to sapulze preekscha nehmuše, esot bijuschu B. K. k. pahrspreeduma raksti pahrs Kursemes skolotaju konferenzehm eeksch „Mitauische Zeitung” Nr. 6, 8, 12. p. g.”

Sapulze sawa sehdeschanas-laila ne schos raksteenus preekscha nehmuše, neds ari pahrs teem spreeduse.

2) „Kad scho pretoshanos-rakstu sazehlejs, B. K. k., ari us scho sapulzi bija atnahjis, tad daschi wehlejuschees, ar winu ka wihrs ar wihru isrunatees.”

Tahda wehlefschanahs sehdeschanas-laila naw dsirdeta; ja ta ari buhtu issajita, tad tahda isrunaschanahs newareja notikt, jo B. K. k. ne kur nebija manams.

3) „Bet Dobeles ehrgelneeks, lam schoreis ka nama teh-wam bijuse preekschroka, raudsijs ar kahdeem saweem beedreem to leetu ta isgrofit, ka pret B. K. k. sazehlfchahs tahdas pretibas, kas winu us sapulzes atstahschanu pawedinajuschas.”

B. K. k. jau pee sapulzes atlahschanas un pee sehdeschanas nebija, ka tad nu wareja pret winu sapulze sazestees tahdas pretibas, kuras to us sapulzes atstahschanu pawedinajuschas?

4) Tahlak sinotajis us B. K. k. rakstu eeksch „Mitauische Zeitung” Nr. 12. sch. g. sihmedamees, saka; „Sapulze tomehr is scha raksta naw sapratuse, ka publikai warot buht dalas gar winas noluhkeem un zenteeneem u. t. pr.”

Ka tad gan sinotajis sin, to sapulze doma, jo ta sawas domas pahrs scheem raksteem ne mas naw issajijuse!

Turklacht zeen. redakcija wehl no sawas puses starp zita ari peeshme ka B. K. k. ne ween sawa amata, bet ihpaschi ari sawu nopelnu dehl peederot pee minetas sapulzes.

Lai nu gan naw leedsams, ka pee skolotaju konferenzehm wisi ta apgabala skolotaji sawa amata dehl peeder, tad tomehr ir schè zitadi newar, ka sinamu lahrtibu eewehrot un pee schis wispirms peeder, ka katriš, kas konferenzej gribeedalitees, eepreeksch sawu wehlefschanas issaka, B. K. k. tahdu wehlefschanas sapulzei ne kad naw preekscha zehlis. Tadehl winu ari newar wis bei it ne ka zita par minetas sapulzes lozelli usluhlot, ja — schi buhschana pat ari zaur to nepahrwehfschahs, ka B. K. k. warbuht kahdi nopelni, kuras mineta sapulze tik pat mas pasihst, zil mas ta tos gribe nollegt; jo pee lahrtibas tas us wisu wihsi peeder, ka it katriš — un lai wina nopelni buhtu deesin zil leeli — no beedribas jeb sapulzes wispirms teef usnemts, eekam winsch semi par beedri war usluhkotees. Kad nu zeen. redakcija beidsot wehl peemin, ka ne weenu nepeespeedisshot pret sawu pahrsleezinaschanas runat un ka ne kahdu mehri ar waru nepanahlschot, tad tam preti ja-

atbild, la mineta sapulze ne kad nam gribejuse kahdu veespeest, pret sawu pahreezinashanos runat, un ta pat ari naw minas nodoma bijis, kahdu mehrki ar waru panahkt.

Warbuht, la kahdi lozekli sawa starpa mineta leeta sawas domas issazijuschi; bet lo weens waj otris lozeklis ahrpus sapulzes runa un pahrspreesch, tas tatschu naw no sapulzes pahschas nahjis un tadeht minai bija pehz pilnas taisnibas jaatbild, la sche lasams. Ka minai rahdahs, tad sinotajs laifam scho starstibu nebuhs atfinis, t. i. konferenzes darboschanos no kahdu lozekli sarunahm nebuhs schlihris.

Konferenzes preeschneeziba.

No Lehurgas puses. Slikas un ne-isdewigas wasaras deht, rudsi wezds tihrumds sche pa wisam isbeiguschees — isarti un wimu weeta waj nu kartupeli waj kweeschi, waj ari meeschi eesehti. Maija mehnescha beidsamās deenas saules siltums sneedsahs no 22 lihds 23 grahdeem. — Schini pascha laika ari daschi peedshwojumi eegadijuschees, kuri ne wisai patihkami. 31. maija lihds ar stipru leetu, bija weefuls lihds fkehjis un daschahm Igateeschu mahjahm wezatus juntus no-ahrdijis, lokus nolausis u. t. pr. Ta pat 3. juhnija weefuls, leetus un krusa Aijashu pagasta wairaf fainnekeem padarijuschi leelu fshadi pee sehjuma, un Aijashu muischas mescha, pee pashtama "Mahlu-kalna", wairaf puhweetas jauki no-auguscha mescha samaitatas. — 15. aprila wakara noshtka Widrischu muischas masā esarina tureenēs kalejs, pusmuischa wihrs. Ka domajams, tad schis wihrs sawu agru nahwi zaur brandwihnu tur atradis. — Ta pat 9. maija kahds Lehurgas-Murkashu pagasta usturedamees, 70 gadus wezs grahwrazis, slihibā buhdams, nakti no istabas isgahjis un — la wehl otra deena to dabuja finat — noshtzinajees tabs paschas mahjas zuhku-aploka dihti, dsikala weeta. Kas scho wezo flimo wihru speedis, tur few galu meklet — naw sinams. — Aijashu pagasts, pehz ilgeem stridineem pagastskolas gruntes deht, tagad ar dsimktungu weenojees un buhwē few skolas-un teefas-namu jauka weeta, Mahlu-kalnam blakus, un zere wehl schoruden to gatawu dabut. Lai ari reis peepildahs Aijashneeku wehleschanahs!

No Wilandes. Igaunu Aleksander-skolas palihdsibas-komitejas notureja 25. maija sche sehdeschanu, kura ari minas kafes-grahmatas zaur wirskomitejas lozekleem tika rewideeretās. Leelu patishchanu atrada tas, la us sehdeschanu bij atmahjis ari Wilandes draudies jaunais mahjitajs Doll (dsimis Igaunis) kas sapulzejuschos ar dedsi geem wahrdeem usrunajis. — Tāhs paschas deenas pehzpusdeena Wilandes Igaunu lauffaimneezibas beedriba notureja sawu kahrtigu mehnescha-sapulzi, kura nospreeda, us beedribas rehlinu suhtit kahdus wihrus us Pinijas istahdi, Helsingforsē. Behz schihs sehdeschanas beedribas namā fanahja wisu Igaunu lauffaimneezibas beedribu suhtni apspreeht, la buhtu lauffaimneezibas beedribu dsihwe modinajama un isplahatama un pate lauffaimneeziba zaur schihm beedribahm kopjama. Pa wisam bij atmahjuschi 16 suhtai no 4 lauffaimneezibas beedribahm; scho starpa bij 4 gruntneeki, weens muischas ihwaschneeks, weens rentes-lunge u. z. Par preeschsehdetaju eeweheleja pashtamo Behrnawas lauffaimneezibas beedribas preeschneeku, gruntneeku G. R. Jakobson k.; par rakstuwedeju — skolotaju Aulsmann k. Pa wisam tika 8 tehses weenbalsigi peenemtas, no kurahm schahs peeminesim: Beedribas kapitalis leelata mehrā ja-isleeta preesch labu semkopibas rihku eepirshchanas, lai beedri spehtu wimus lehtal eegahdatees; jagahda par lauffaimneezibas rakstu isplahschianu; il gadus ja-isrihko kahdas sapulzes us semehm, kur ari weesi leelala flaita buhtu peelaischami; il us trihs gadi weena lauffaimneezibas-beedriba ja-iswehle par wispahrigu datishchanu waditaju. Preesch pirmeem trim gadeem par kahdu waditaju iswehleja

Behrnawas lauffaimneezibas-beedribu. Schai beedribai ari tika usdots, appahdat preesch wisahm Igaunu beedribahm wajadfigos semkopibas-riklus un sehklas, farakstitees ar schihm beedribahm, kraht statistikas siuas u. t. pr. — "Balt. Wehstn." pee scha sinojuma wehl peemin: Ka il wisa redams, tad Igaunu lauffaimneezibas-beedribas strahda sawu peenahkumu ar leelu praschanu un uszihtibu, un tadeht ari augli buhs drihs manami. Janoscheshlo, ta Balt. Wehstn. tahkal raksta, la starp Latweescheem lauffaimneezibas-beedribas gluschi panihkluschas un tilai pehz wahrda pashtamas, lai gan ari starp wineem atrodahs it kreetni lauffaimneeki, kas scho leetu spehtu wadit ta pat la Igauni; bet — truhkst uszihtibas warbuht ari weenprahtibas. Zeresim, ta "B. W." wehl faka, la zaur muhsu lauffaimneezibas laifraksteem schi leeta tiks atkal pakustinata us modrigaku, darbigaku dsihwi. —

Muhsu waloda.

Ta augstafaja mantiba
Lai ir mums sawa waloda.
To mehs lai augsti zeenijam,
Ar ween jo wairaf uskopjam.
Lai wezu ruhsu noberscham
Un tufschas weetas peepildam
Ar wahrdeem koschi derigeem,
Kas saprotami tautescheem.

Bet lai ar luhlojam us to,
Ka nepeekaram tai nelo,
Kas minai schlihibi stahwetu,
Waj sapraschanu tumshotu.
Tahs newaid spehtu leetinas,
Ta behrnotees pee walodas:
Zits scha, zits ta to leetu fault,
Ta lastitajeem prahtu jaukt.

Ta pat tas ar pareisi naw,
Ka daschi eenehmuschees jau
Ta lozit wahrdu galotnus,
Ka newar saprast teizeenus.
Tas "norakstitais" papihris,
Un "isflaidrotais" katkismis,
Augsti "mahjitais mahjitajs,"
Labi "skolotais skolotajs."

Un wehl pee wiseem adwerbeem
Rakst u un i par galotneem
"Arweenu, auglu, wairaki —"
Waj tas ir flaidri latwisli?

Behz "peezi gadi" aiseeschu —
Behz "peezi gadi" atmahlschu.
Ta daudi wehl, kas naw ihsuma
Isteizams masa dsiejina.

Ja walodu ta israkstiam,
Tad walodu mehs netihram,
Bet padaram til raibaku
Un wehl jo nesaprotamu.

Ne ta; ne ta; bet us to ween
Mums jadarbojabs latru deen,
Ka walodu ta nerakstiam,
Ka tikumus tai salauscham.

Mehs wif dauts wehl klupam gan,
 Bet ko weens, otrajs labu man',
 Raj sinamu laifrakstos dar,
 Kas derigs buhs, to peenems ar'.
 G. Dünsberg.

Sibirijas mehris jeb leefas-ferga (Milzbrand) ari fhogad jau kahdas attablas Kreewijas gubernas iszehlees. Tur no waldes un lauschu pufes ruhpiigi teel gabdats, lai tas tahtati ne-iplabtahs. Baltijas gubernas no schijs fehrigas wehl ne ka gan nedird, tomehr ir mehri nedrihtam fnaust un tadeht, norahdidant us muhsu pehrnajo 11. numuru, un us jauno likumu krahjumu no G. Mathera, kas wifahm pagasta waldibahm peefuhitits un fur pahr mineto fehrigu, ka ari pahr gowolopu-mehri (Loferdurre, Ringperst) jo plafhas sinas atronahs, — mehri sche atkal no jauna ihfuma pasneedsam tos padomus, ka pret Sibirijas mehri ja-isturahs, furus mums gubernas weterinerahris Braag t. pehrn peefuhitija un kas lasami. „Balt. Semk“ 13 Nr. 1875:

a) Wispahrigi eewehrojumi.

Sirgus, goma-lopus un aitas nebuhs karsta deenas-laila dsiht ganos, bet stali jeb kahda wehsa weeta turet; tikai rihtos un pawakaros, kad jo wehsas, lohpus war laist abra. Ganibas pehz eefpehfchanas jamaina. Zuhlas jatur wehsas, mitras weetas, labaki wehl fur tahs war uhdeni wahrtitees. Ziti eewehrojumi atrohnahs tanis muhsu lastajem jau pashtamās pamahzibas. (11. num. 1875).

b) Sahles pret leefas-fergu jeb Sibirijas mehri.

Gowihm un sirgeem japeeliej pee dserama uhdena fahles-flahbe (Salzsäure, Acidum muriaticum) jeb ari fehra-flahbe (Acid. sulfur.) proti: us kahdeem 10 stohpeem jeb weena spanna uhdena 2 ebdamas karotes-flahbi; no eefahkuma war nemt masal flahbes, lihds lohpi ar to apronahs.

Witahm war dot druzin salpeteri pee uhdena, jeb flahb-rauga uhdeni flahbu raugu ar uhdeni, pee kam wehl war miltus peemaisit.

Zuhlahm jadod tas patš flahbs uhdens jeb flahbs drankis, jeb fuhkatas.

Schis jahles ja-ustubto ka aiffahrgafchanas lihdsellis pret fehrigu un ne ka fehrigas paschas ahrteschanahs lihdsellis; un ka ja-isturahs, kad fehriga jau ir iszehlufehs, ir isskadrots 1. Nr. (1875).

Beidsof wehl darom fawus zeen. lastajus usmanigus us to, ka Sibirijas mehris, tapat ka wifas fehrigas, ne ik reises weenadi parahdahs un tadeht ari ne ikreises weenadi ahrteschama. Tapehz darihs labi, kad, til ko mehris iszehlees, tuhliit mellehs padoma pee lopu-ahris. Zeligawneekeem un Zeligawas appabala eedshwotajem ir jo labi, tadeht ka ahris teem tuwuma, un zeen Braag lungs labpraht katram, kas zaur lopu-fehrigu nelaimē kritis, nahks ar padomu palihga. Winsch dshwo Zeligawa, Satā eelā (Grünhöfische Straße) Nr. 6, pascha namā.

Lipigas lopu-fehrigas ir peeflaitamas pee teem fodeem, ka ugungrebks, krusa u. t. j. pr., kas ihfa brihdt muhsu publium aprij un muhs pataisa par nabageem.

Pret winahm karot, no winahm isbehgt, ir tadeht muhsu nepeezeschamais usdemums, un neweens lai nedoma: waj tad nu pee mums, fur wehl wif lohpi wefeli, ari mehris iszehlees? Zeb: nu, kad lohpi fahlime, tad gabdashu. — Ne, tad ir par wehlu, jo mehris negaida neweenu agumirkti, lihds tu us karochanū fataifees, bet, weentris iszehlees, it ka aifkurinata maschine pa dshelzselu dohdahs neaisturoht prohjam un fadausa wifu, kas zeta, jeb, it ka nahmes-flohta, aifnem un isslauka wifu, wifu, kas ween til tohp aifnemts! Nau wifai ilgi, kad Augsch-Kurssem ar to paschu flimibu lihds 5000 lopu krita un ta dasham istufscham lopturim tapa ubaga fpeekis roka eefpees! Tadeht gabda un ruhpejees patš, tad ari Deems lihds jehs!

Atbilde.

„Austrums“ — Meschotnē. Zums, „ka kreetnam tauras wihram, firds pa muti kahpi abra,“ kad dsirdat, ka „dseed, teateri spehle, brauz satums us Bez-Auzi re. Mums leefahs, ka Zuhfu prahts ari isbrauzis satums.

L. M. — K. Zif „Balt. Semk.“ par gadu un pusgadu maksā, war us fatra num. lastit. Pirnee numuri wehl dabujami, topat ari pehrnais gadagahjums, eefeets un broschereets.

M. K. — B. Kas tad nu netihrus rihtus us leelzeta tihrihs!

P. J. — D. Kam nees, lai kasahs, bet mums ir swarigaks darbs, ne ka ar gekibu karot.

Atbildoschais redaktors un isdewejs: G. Mather's.

**Semkopiwas lauka-rihkus
 plaujamas maschines**

ta: mafus ehrgta arklus pehz kahda pawisam jauna mudita, Gobenheimes arklus ar puleretu tehu dsels diwjuhgu un ta nofauktus Zeligawas arklus kas goda-mafu ispelntjufchi, ezeschas, ekstirpatorus firgu-grahbeklus, uniwersal-platas-sehjama maschines ar ffririteem.

„Buckeye“

fahstahditas fahnu un labibas plaujamas-maschines, dashadas wehtifchanas-maschines, efselumaschines, ar roka greefchamas un gepetu-kutamas-maschines, tura leela iswehle us lehgera.

Ziegler's un beedris, Rihga, leela Pils-eela Nr. 19.

**Sludinajumi
 Jauneklīm,**

kas kahda sinatiska skolā eefamenu nolizis un kam matematiska labas sinas, usrahda skolotaju weetu, fura lihdsiga kreisskolotaja stahwollim,

„Balt. Semk.“ redakzija.

Augsti grahdigus

**Estramaduras- un Anglijas
 superfossatus**

un ari
 ihstenu Leopoldshales kaintu
 us lehgera tura un nemt apstefschanas pretim

G. Höpfer's, Zeligawa.

Superfossatus,

no Badarda Ipswichē (Englandē) fuzi te jaw 15 gadus par labem atrasti un fawu labu ihpafschibu deht jaw wirma semkoyu israhdschana 1865. g. medali dabuja, pahrdod no lehgera

P. van Dyk,

Rihga, leela Smilshu-eela № 1.

**Kursemes beedriba preefschibichu
 kopschanas.**

Beedri teel fahzignati us

General-fapulzi,

15. Julija, pulsti. 11. no rihta, Zeligawa, Zehra dabrsa jahle.

Deenas fahrtiba,

- 1) Sinas par fahcmtu beedribas mantu;
- 2) rewidentu un runas-wihru zefschana;
- 3) fahstahdita fahrtibas-rukla rewidreeshana un apitirinafchana;
- 4) statutu pahrtahfchana;
- 5) beedribas gada-fwehtu-deenas nobidinafchana;
- 6) no-fpreefchana: kahds laifraksts lai ir beedribas organs un fur beedribas fapulzes ir sludinajamas;
- 7) farunas pahrt bishu kopschanu un
- 8) beedru usnemfchana.

Presidents: G. Mather's.

Wize presidents: R. Grünhof's.

Mantas-glabatajs: D. Kronbergis.

Rakstu-wedejs: J. Böttcher's.

Mafais

ahbolu dabrsneeks.

Warka 35 kap.

Seltera un limonades fabrikā

Uf
Zelgavas ištahdes
1875. gadā
I. goda - sīmi
atstuhmis.

no
J. A. Helmsing, Zelgavā,
dibinata 1863. gadā.

Uf
Zelgavas ištahdes
1875. gadā
II. goda - sīmi
atstuhmis.

ir weenumehr legeri wisi bruhkē stahwoschee minerāla weselibas-uhdeni, kā selters-
un soda-uhdeni, pudelēs un sifongās, kā ari daschadas angļu limonades.

Apstelleschana teek if deenas preti nemta:

Fabrikā, kurai ee-eeschana no Pastes-eelas;
apteeki, kas uf Leelas- un Pastes-eelas stuhra;
G. A. Georgi mantineeku bodē, uf Leelas- un Paula-eelas stuhra;
kā ari tanis, fabrikim peederigās dsehreenu isdoschanaas-weetas.

Zenas pahrskats un iskaramas schiltes teek uf wehleschanos peesuhntiti.

Nu pat tapa gatawa un dabujama Selsch-Rih-
gas leelajā Kaleju-eelā Nr. 4.

J. C. C. Kapteina
grahmatu-pahrdotawā

Paidagogiska

gada-grahmata

1876.

Ar drauga palibidibu isdewis Krogsemju
Rifus, Skolotajs pee Angļu-šolas Pehterburgā.
Matja 60 kap.

Pee weena smojam, ka II. sehjums isnahks
wehl 1876. g. Abonenti, kas to preekschlaikā weh-
letos, eemakadami apstelleht, teem tas pee-eetams
par 50 kap. gabalā. Uf 10 eksemplareem nahk weens
brihweksemplaris wirsi. Wehlaft, tik kā buhs ga-
taws, tad maksahs tik pat kā I. sehjums.

Tai paschā grahmatu pahrdotawā, ari tik kahds
pahris eksemplaru ween, dabujami: **Brihwsem-
neeka tautas dseefmas**, ar skaisi gresnotem
shmoletem, 5 rubki gabalā. 2

Uf Zelgawas turgus platšcha, netahli no
uhdens sudmalahm, ir jauna israhdes ehla
usbuhweta, kur dauds dehtu un balku usgah-
jis. Scho ehku pahrdodu par loti mehrenu
maksu katru deen un ir ehka nopleshchama
no 18. junija eefahlot lihds 1mam juli-
jam f. g. 3

Karl Günther,

Leelajā eelā, Latweeschu basnijai pretim.

Studinajums.

Labus un lehtus arklus, pianschanaas-maschines,
rotas- un gepelu-kulamas-maschines, gatawus
pafawus, schuwamas-maschines preeksch mahjas
un preeksch skodereem, **superfossatus** augta fatura
pehž Rihgas politechnikas wisjaunatam analisehm, pahrdob

Zieglers un beedris,
Rihgā, leelā Pils-eelā Nr. 19.

No genfures atwehlets. Rihgā, 22. junijā 1876.

No

Heimann Salzmanna leela legera

Zelgavā, S. Markusewitsch f. namā, preti R. J. Taube f.

top ispahrdots leelumā un masumā par mehrenu maksu wisadas galanterijas- (gresno-
schanahs-) **bijutrijas-** (selta un sudraba l.) **sihf-** un **tehrauda-prezes,** **pihpju-
leetas,** **kokwilna,** tā kā ari daschadas zitas, preeksch kungeem un kundschm derigas
leetas. Zeenijami pirzeji war uf to droshi pakautees, ka preze alasch par peenahzigahm ze-
nahm taps pahrdota un wini freetni apdeeneti.

Ar scho daru wispadewigi smamu, ka es tagad Zelgavā

skunstigu uhdenu fabriku

sem prowisora G. Graf f. wadischanas esmu ectaisijis.

To lubgdams, lai zeenijama publika zaur sawu ustizibu manu apnemischanos pabalritu, apfo-
los, ka es alasch ruhpeschos, zaur nesmahdejamas prezēs pasneegumu winas labpatilschanu sem
eemantot.

Weeta un legeris atrodahs **Skrihwera-eelā Nr. 54,** paschu mahjā; **pahrdoschana
tur pat,** kā ari manas destilazijas legeri, **Leelajā eelā Nr. 66.** — un manā **pahr-
dotawā,** pee **parades-platšcha,** Zeiertag f. namā Nr. 2; bes tam top **apstelleschanaas** preti
nemtas **J. Kufsner f. pretschu-** un **wihnu-pahrdotawā,** **Leelajā eelā.**

Ar zeenischanu

G. Siller.

Prastus un augsti grahdigus

superfossatus

Kaulu-miltus, fainitu etc. pehž Rihgas Polstechnikas
analises, pahrdodam un lubdsam pagasta wezalos un preeksch-
neelus, ari pagasta skrihwerus, turcem preeksch sawa pa-
gasta wairak skunstigu mehflu wajjaga, wismasal par pee-
mebru dreibsumā usdot, zil dauds skunstigu mehflu wineem
preeksch rudens-sehjas wajjaga, ka tee pee laika waretu
skunstigus mehflus dabot, fahdi un zil dauds teem wajja-
sirti.

Zieglers un beedris,
Rihgā, leelā Pils-eelā Nr. 19.

Pee gaidamas premijas-biletu wilschanaas
no I. un II. aisseenejuma usnemahs

apdrofchinaschannu

pret

islofeschanaas skahdi (Amortisation)

M. S. Stern & dehls.

Zelgavā.

3

Drukats pee J. B. Steffenbarena un debla.